

Maa- ja metsätalousministeriö

KOMMENTIT MUISTIOON

katriina.pessa@mmm.fi
kirjaamo@mmm.fi

14.9.2015

Dnro 794/2015

Sähköposti 24.8.2015, Katriina Pessa

Valtioneuvoston asetus porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta

Laki ja asetus porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta ovat elinkeinolle erittäin tärkeät. Poroelinkeinolle ei ole olemassa vakuutusjärjestelmää, jonka avulla elinkeinonharjoittajat itse voisivat suojata omaisuuttaan tai toimintaansa yllättävien mittavien tuhojen varalta.

Asetuksen 1 §:ssä rajataan korvausten kohdentumista. Muistion mukaan (s. 3):

"Korvaukset koskisivat vain laajoja tuhoja. Vahinkoa aiheuttavan tuhon olisi esiinnyttävä laajalla, vähintään kahden paliskunnan alueella. Tuho voisi esiintyä vain yhden paliskunnan alueella, jos se koskee laajaa aluetta ja suurta poromäärää. Käytännössä tällaisia tuhoja voisi esiintyä pääasiassa poronhoitoalueen pohjoisimmissa paliskunnissa, missä paliskuntien pinta-alat ovat suuria ja jonne myös suurimmat porokarjat painottuvat".

Paliskuntakartta on kuitenkin elävä ja siinä voidaan nähdä suuriakin muutoksia lähivuosina. Paliskuntien yhdistymisiä on jo tapahtunut eteläisellä poronhoitoalueella ja ennakoitavissa on, että tulevaisuudessa paliskuntien koko tulee yhdistymisten myötä kasvamaan. Asia olisi hyvä ennakoida jo muistiossa siten, ettei paliskuntien kokoihin liittyvää pohdintaa sidota maantieteellisiin jakoihin.

Samassa luvussa rajataan myös poromäärien ylityksiin liittyvää korvausrajoitetta. Muistion mukaan (s.3) ylilukutilanteessa olevissa paliskunnissa tapahtuvia tuhoja ei pidettäisi tämän lain mukaisina tuhoina, eikä niitä siis korvattaisi. Ylitys estäisi korvauksen saamisen, mikäli se suurin sallittu eloporomäärä olisi paliskunnassa ylitetty useana vahinkotapahtumaa edeltäneenä vuonna.

Ylityksen osalta tarpeellista olisi taustoittaa täsmällisemmin sitä, milloin poroluvun ylittäminen katsottaisiin korvauksen epävävaksi tekijäksi. Tarkoituksenmukaista olisi soveltaa yleisesti käytössä ollutta kolmen prosentin ylitysrajaa. Esimerkiksi eläinlääkärin tukea ei makseta niistä eloporoista, jotka osakkaan olisi paliskunnan hyväksymien vuosittaisen teurastussuunnitelmien mukaan pitänyt teurastaa. Jos ruokakunnan edellä tarkoitettujen teurastamatta jättämien porojen määrä on yli kolme prosenttia eloporojen määrästä, tukea ei makseta ruokakunnalle lainkaan. Tätä samaa voisi soveltaa myös paliskuntien kohdalla silloin, kun on tarve tarkastella suurimman sallitun eloporomäärän ylityksen vaikutusta paliskunnan saamaan tukeen tai korvaukseen. Jotta yksittäisen vuoden merkitys ei kirstuisi liikaa, tulisi poromääriä tarkastella esimerkiksi kolmen vuoden keskiarvona.

Lisäksi 1 §:n mukaisesti säädellään korvauksiin oikeuttavien tuhojen mitoituksesta (muistio s. 4):

"Korvauksiin oikeuttaviksi tuhoiksi voitaisiin hyväksyä sellainen, jossa uhkana on vahingon aiheutuminen vähintään 20 prosentille alueen paliskunnan tai paliskuntien poroista tai yli 50 prosentille sellaisten poronostajien poroista, joiden porot muodostavat vähintään 20 prosenttia paliskunnan poroista".

On ymmärrettävää, että vahinkojen vaikutuspiiriin joutuvien porojen määrälle asetetaan määrälliset alarajat. Prosenttiosuudet ovat kuitenkin tällaisenaan huomattavan korkeat. Jo 10 % alueen paliskunnan poroista tai 20 % poronhoitajan poroista on niin mittava tuho elinkeinonharjoittajalle, että siitä toipuminen ilman tukea voi osoittautua mahdottomaksi. Tämän vuoksi prosenttirajoja olisi tarpeellista ja perusteltua laskea. Joka tapauksessa tuhon toteaminen edellyttää puolueettoman tutkimuslaitoksen tilannekartoitusta, joten väärinkäytöksen mahdollisuuksia ei käytännössä synny.

5 §:ssä säädetään paliskunnalle maksettavista korvauksista (muistio s. 9):

"Vain sellaisissa äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa, että tuho olisi niin laaja, että se kattaisi suurenkin paliskunnan alueen kokonaan tai usean pienehkön paliskunnan alueen eikä korvaavia laidunmaita ole olemassa, voitaisiin paliskunnalle maksaa korvausta."

Todellisuudessa pienen yksittäisen paliskunnan ei ole mahdollista löytää korvaavia laidunmaita, mikäli tuho kattaa paliskunnan koko alueen. Tämä tulee huomioida muistiossa siten, ettei tuhoa sidota usean pienehkön paliskunnan alueeseen, vaan jokaisella paliskunnalla on koosta riippumatta tasavertainen mahdollisuus saada korvausta alueensa tuhoutumisesta, mikäli korvaavia laidunmaita ei tuhon kohdanneen paliskunnan alueella ole olemassa.

9 §:ssä säädetään ruokakunnasta. Ruokakunnan käsitteessä on tapahtunut muutoksia. Käsite on muuttunut huomattavasti poronhoitovuodelta 2015/2016 maksettavassa eläinkohtaisessa tuessa. Monenlaiset käsitteet ruokakunnasta sekoittavat toimijaa turhaan, joten käsitteen käytön yhtenäisyyteen poronhoitoa koskehtavassa lainsäädännössä tulisi kiinnittää huomiota. Ruokakunnan määritelmän tulisi olla sellainen, että se kohtelee yhdenvertaisesti samassa taloudessa eläviä perheenjäseniä parisuhteen virallistamistapaan tai sukupuoleen katsomatta.

Muistion sivulla 12 luvussa 4 (valmistelu) Paliskuntain yhdistys on nimetty ry:ksi, mitä yhdistys ei kuitenkaan ole.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollilla
toiminnanjohtaja

ao